

Aidi Vallik: "Oskar Lutsu "Kevadet" näiteks peavad väga igavaks ja võõraks raamatuks ka tublid õppurid – nähtavasti on aeg sedavõrd palju edasi läinud, et tänapäeva laps Arno-Tootsi-Teelega kokku puutepunkte enam ei näe ja suhestuda ei suuda."

Et laps hakkaks lugema meelsasti...

A i d i V a l l i k

Kirjanik

Praegu tundub kirjandusõppe prioriteet number üks olevat lapsed üldse lugema meelitada, seostada ilukirjanduse lugemine positiivsete emotsioonidega, tekitada noortes mingigi lugemisharjumus.

Eestlased on harjunud pidama end kultuurseks raamatuhuviliseks rahvaks ning võib-olla just seetõttu on meil eriti valus teadvustada probleemi, et nagu ülejäänud maailmas, nii ka meie noorte lugemishuvi (ja sellega seotult lugemus) kahaneb kiiresti ning järjest. Oma osa on siin kindlasti televisiooni mugavusel ja mõjukusel, viimasel aastakümnel ka eriti arvutikasutamise levikul, kuid olulisim on vast (samuti nende mõlema tulemusena) koduse lugemiseeskjuju vaikne järjekindel hääbumine. Neid peresid, kus vanemad sageli raamatuid loevad, tundub järjest vähemaks jäävat. Praeguste koolilaste emad-isad on keskest läbi 27–40-aastased, umbes pool neist kuulub veel arvutita ja teleprogrammide valikuta kasvanud põlvkonda ning ühtlasi ka loeb rohkem. Kuid mida edasi, seda rohkem hakkavad tooni andma kodud, kus lugemiskogemus või -harju-

mus piirubki koolis pakutavaga. Nii minu isiklik kooliõpetajakogemus kui ka Eesti Lastekirjanduse Teabekeskuses läbiviidud küsitluste tulemused lubavad järeldada, et klassitäie laste kodude hulgas on vaid neljandik-viiendik selliseid, kus vanematel pidevalt mõni raamat lugemisel, ning samas tubli kolmandik loeb ainult ajakirjandust ning tööks vajaminevaid materjale, kui sedagi. Lugemistraditsiooni raugemine perekondades vähendab ühtlasi õpilaste kirjandushuvi: kodus, kus raamatuid ei loeta, on lapsegi lugemisharjumuse tekkimine väga ebatõenäoline.

Kooli vastutusest

Samas tähendab see, et kui lugevate kodude osakaal järjest väheneb, langeb koolile üha suurem vastutus laste lugemisharjumuse kujundamisel, kirjanduslike valikute suunamisel, loova luge-

misoskuse kinnistamisel. Kirjandusõpetaja vahendid selle kõige teostamiseks on üsna piiratud: kaks, äärmisel juhul kolm kirjandustundi nädalas pluss kohustuslik/soovituslik kirjandus tunniväliseks lektüüriks. Oleksime õpetaja suhtes ülekohtused ja paneksime tema õlule üle jõu käiva töökoorma, samuti ebaõiglaselt suure vastutuse, kui jätaksime toimetuleku muutunud lugemusolukorras ainult kirjandusõpetaja kanda. Seepärast ongi rõõm tõdeda, et sama vankri ette on end rakendanud ka praegu koostamisel olev õppekava.

Lootsin väga, et uue õppekava koostajad arvestavad oma töös ka muutunud lugemusolukorda. See õppesisu, teemade valik, jaotus ning meetodika, mis rahuldab kümne aasta eest, ei tee seda praeguse seisuga enam mitte. Kui enne võis loota perekonna lugemiseeskujule ja lapse juba teatud määral kujunenud